

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din, za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din; za ino-
zemstvo: 210 din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorčič-
čevi ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošti, hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Liubliana, sreda 9. marca 1938

Cena posamezni
številki din 150

Kaj je s cestnim fondom

V proračunski debati je navedel gradbeni minister, da je potrebnih za zgraditev novih cest najmanj okoli 5 milijard din in da se bo zaradi tega cestni fond na vsak način ustanovil. To tudi zato, ker se je cestni fond v drugih državah že prav dobro obnesel in ker tudi ne gre, da bi vsa bremena za ceste, ki bodo služile še poznejšim generacijam, nosila samo sedanja generacija.

Tudi na tem mestu smo že naglašali, da ne more biti načeloma proti ustanovitvi cestnega fonda nobenega ugovora. Tem večji pa je bil in je še naprej proti cestnemu fondu, ki bi bil osnovan na centralistični podlagi. Kajti izkušnja uči, da bi pomenila takšna organizacija cestnega fonda, da bi se vanj stekali dohodki iz vse države, denar pa bi se porabljal le za nekatere pokrajine, ki se že vseh 20 let sončijo v posebni milosti centralističnega sonca.

Zato pa se naša javnost ne zanima toliko za vprašanje, če bo cestni fond ustanovljen, temveč na kateri podlagi bo ustanovljen. Baš o tem pa ni bila v proračunski razpravi izrečena nobena jasna beseda, da prav za prav nihče ne ve, kakšen bo ta cestni fond v resnici. Dokler o tem ni jasne slike, pa se o cestnem fondu tudi resno razpravljati ne more. Kajti najprej je treba vedeti, kakšna bo tista stvar, o kateri se naj razpravlja, potem se more šele o njej sklepati. To je prav tako ko za vsako drugo stvarjo. Tisti, ki zida hišo, hoče najprej vedeti, kakšna bo ta hiša, potem se more šele odločiti, če da denar za hišo ali ne. Tudi pri vsaki drugi stvari je tako in tudi pri zakonih. Vendar ni mogoče resno razpravljati o zakonskem načrtu, če nihče ne ve, kaj bo ta zakon določal. Tako je tudi s cestnim fondom. Najprej je treba povedati, na katerih temeljih in po katerih načelih se bo ta fond ustanovil, potem se more šele o njem resno razpravljati.

Sicer je res, da je bila uredba o nameravanem cestnem fondu javnosti že predložena. Toda prav tako je res, da je javnost ta načrt odklonila, in sicer prav odločno. Sedaj je treba povedati, ali se je kritika javnosti upoštevala in do katere mere se je upoštevala. Če bo javnost to vedela, potem bo jasno tudi njeno stališče do nameravanega cestnega fonda. Če se ta ustanovi decentralistično, to je po banovinah, da bodo te upravljale na svojem ozemlju za cestni fond nabrani denar, potem pač nihče ne bo protestiral proti novemu cestnemu fondu in dobili bomo enkrat uredbo, za katero bodo vsi. Če pa bi se hotelo, da bi se ves denar cestnega fonda osredotočil v Beograd in bi potem upravljala ta denar neki birokratični odbor, potem je pač odločna večina jugoslovanskega prebivalstva proti temu fondu. Državniška uvidevnost pač že nujno narekuje, da se začne upoštevati volja ljudstva na vsej črti. In kakšna je ta volja, o tem ni nobenega dvoma, saj so celo banovinski sveti, ki nikakor niso opozicijsko nastrojani, po vrsti in glasno zahtevali, da se začne že enkrat spoštovati samouprave in da se z obljub o razširjenju samoupravnih pravic prejde k dejanjem.

A ne samo iz tega zelo tehtnega političnega razloga je treba nastopiti proti centralističnemu cest-

nemu fondu, temveč tudi iz čisto gospodarskega razloga. Stara resnica je, da ljudje najbolj previdno gospodarijo z denarjem, kadar gre za njih denar. Če bo vsaka banovina morala sama gledati na to, kako bo krila svoje izdatke za ceste, potem bo tudi pazila, da bo za cestni fond nabrani denar čim bolj uporabila. Če pa se bo zgodilo, da bo imela na razpolago denar, ki ga zbirajo v drugih pokrajinah, potem se bo tudi manj pazilo na uporabo tega denarja. Prav lahko se bo zgodilo, da se bo

tako težko zbrani denar zapravljajlahkomiselno in da se bodo gradile tudi manj potrebne, a tudi luksuzne ceste. Ta strah je tem bolj upravičen, ker se je to v naši državi že dogodilo, saj imamo v južnih krajih moderne ceste brez prometa, dočim takšnih cest ni v pokrajinah, kjer je promet silno velik.

Res je, da so potrebe silno velike, a baš zato, ker so tako velike, se mora z denarjem tudi čim bolj skrbno gospodariti. Z ustanovitvijo banovinskih cestnih fondov

je dana garancija, da se bo z nabranim denarjem dobro gospodarilo, centralistični cestni fond pa takšnega jamstva ne nudi in že zato je napačen.

Upamo zato, da se bo splošna zahteva jugoslovanske javnosti, da mora biti cestni fond organiziran decentralistično, upoštevala in da ne bo poleg velikega nezadovoljstva zaradi slabih cest prišlo še težje nezadovoljstvo zaradi centralističnega cestnega fonda. Nezadovoljstva imamo pač že toliko, da mu ni treba dajati še nove hrane.

še države imajo veliko večjo zamenjavo blaga.

Na vse zadnje pa ni dobra zunanja trgovina, če dajemo mi stalno 3 kilograme blaga za en kilogram. Nismo kolonija, da bi izvažali samo surovine in živila, uvažali pa gotove izdelke, ker smo na višji kulturni stopnji kakor kolonialni narodi ter zato tudi čutimo sposobnost, da moremo proizvajati blaga vsaj za sebe, če ga že ne moremo proizvajati za izvoz. Imamo toliko sposobnih ljudi, da moremo celo mnogo vrst svojih potrebščin sami proizvajati. Če imamo toliko kulturnih potreb in če imamo toliko šolanih ljudi, potem moramo imeti tudi toliko znanja, da sami proizvajamo to, kar potrebujemo.

Potrebno je, da bi se začelo delati po načrtu, da se najprej dogovorimo, če hočemo in kako hočemo doseči napredek dežele in kako bomo oskrbovali ljudstvo. Če hočemo to, potem moramo tudi hoteti industrializacijo dežele vsaj za kritje lastnih potrebščin. Če se o tem zedinimo, potem moramo iti vsi, industrialci, trgovci, obrtniki, kmetovalci, delavci in šolani ljudje agitirati za razvoj domače industrije.

Potem se bomo mogli tudi vprašati, zakaj naši premožni ljudje zidajo palače za rento, ne pa industrijska podjetja. Ta anketa bi nam odprla oči in razbila bi se bajka o »pljački«, ki da jo je zakrivila »zaščiteni industrija«.

Industrializacija dežele — edina rešitev

Ne smemo izvažati le surovin in polfabrikatov!

Pod tem naslovom je objavil predsednik združenja industrialcev moravske banovine g. Dragomir Pejić v »Metalurgiji« naslednji članek:

»Prvo, kar je treba da storimo je, da se vsedemo za eno mizo in da se pogovorimo. Zastopniki vseh razredov in zastopniki vlade se moramo dostikrat in mnogo pogovoriti. Če to dosežemo, pol uspeha smo dosegli. Da je to res, mi dokazuje anketa o delovnem času v Sarajevu. Takšni sestanki bi prav mnogo pripomogli k izboljšanju, če bi se prirejali za posamezna gospodarska, socialna in druga važna vprašanja. V veliko škodo naši državi je, če se izogibamo takšnim sestankom in nečemo nič slišati o ustanovitvi gospodarskega sveta.

Mnoge medsebojne borbe in očitki bi odpadli. Nikomur ne bodo v korist medsebojni očitki. Enim so vsega krivi karteli, drugim veliki trgovski dobički, tretjim velike mezde in socialne dajatve, drugim zopet velika izkoriščanja, vsem pa velika davčna bremena. V medsebojnem očitjanju ne bomo nikdar našli skupnega izhoda. Mnogi malodušneži bodo sicer rekli: Ali sploh še kdo v rešitev veruje?

Izhod se more najti edino v napredku proizvodnje. Imamo surovine in moremo proizvodnjo nekaterih še povečati. Imamo bogat rezervoar delovne sile, manjka nam samo kapitala ter strokovno usposobljenih ljudi, a tudi te bi mogli postopoma dobiti. Tudi potrošnikov imamo zadosti, saj manjka našemu narodu vsega: od obleke in obutve pa do radijskih aparatov in drugih kulturnih pridobitev. Potrebno je le to, da najprej proučimo svoje gospodarsko stanje preden začnemo iskati rešitev. Mi, ki sodelujemo v narodnem gospodarstvu, seveda vedno v navzočnosti zastopnikov oblasti.

Treba je, da smo si že enkrat na čistem, če je res carinska zaščita samo sipanje denarja v blagajne industrialcev in če je pospeševanje proizvodnje surovin ter njih dražje plačevanje — oviranje industrije. In na jasnem si moramo biti, če so koristi od mezd, kadar ni potrošnikov in če je koristno, da se delovni čas skrajša in mezde zvišajo, kadar ni mogoče ustvariti zaposlitve. Ali more ostati kmet na vasi, če nima zemlje in ali je koristna majhna plača uradnikov, če ti potem prenehajo biti potrošniki? Ali je boljše za podjetje, da ima visoke davščine,

ker ima dobre posle, ali je boljše obratno? In še cela vrsta podobnih vprašanj čaka na študij in rešitev.

Kje je zaposlitev? Od vsega našega uvoza v letu 1936. tvorijo gotovi izdelki 68,37%. Drugo surovine, polfabrikati, hrana, pijača in drugo. To blago je plačano povprečno po din 9'84 za kg. Od vsega našega izvoza pa je gotovih izdelkov samo 5,44%. To blago pa prodajamo po din 3'50. Vse drugo so surovine, polfabrikati, hrana, pijače, živina itd. Pred vojno smo mogli imeti takšno trgovinsko zamenjavo, ker smo mogli izvažati delovno silo, ker so mogli iti naši ljudje kot izseljenci v tujino. Danes ni to več mogoče.

Lani kakor tudi v prejšnjih letih smo dali za vsak uvoženi kilogram blaga tri kilograme našega blaga. To, kar smo uvozili, smo plačali po din 4'73 za 1 kg, kar smo pa izvozili, za to smo dobili le po din 1'37 za kg. Pa v tem pogledu je bilo pretoklo leto še slabše od prejšnjega, ker smo leta 1936. uvažali blago po 4'20 din za kg, izvažali pa po 1'52 din za kilogram. To pomeni, da smo lani ceneje prodajali in dražje kupovali ko leta 1936.

Pri nas vlada prepričanje, da imamo preveč tekstilne industrije. Kako velika zmeta je to, dokazuje to, da je bila v letu 1937. večja potreba pri nas za bombažne izdelke, ker je po vsej verjetnosti vas svoje pridelke bolje prodala. Če bi bilo res, da imamo preveč tekstilne industrije, potem bi se povečala količina surovega bombaža, dočim bi ona prediva in tkanin ostala ista. Toda kaj se je zgodilo? Dočim se je surovi bombaž po količini povečal za 24%, se je predivo povečalo za 40%, tkanine pa za 50% v primeri z letom 1936. In dočim smo izdali za surov bombaž 322'6 milijona dinarjev, smo izdali za predivo in tkanine 736'8 milijona din ali: dočim smo izdali za 20.814 ton surovega bombaža 322'6 milijona dinarjev, smo izdali samo za eno petino te količine tkanin 246'1 milijona din.

Tu je prilika za zaposlitev brezposelnih delavcev in odvišno kmetško prebivalstvo. Ista je stvar tudi z drugimi industrijskimi panogami. Mi smo v prehodni dobi, ko obrti propadajo, ker ne morejo vzdržati konkurence s tujo industrijsko konkurenco, domača industrija pa se ni razvila tako, kakor bi se morala. Posledica tega je, da nimajo ljudje dela, mi

pa uvažamo tuje izdelano blago, ki ga ne vemo s čim plačati.

In dočim bi si mogli s hitrim razvojem tekstilne in druge industrije, kjer je potrebna le navadna delovna sila, hitro pomagati. Kako naj ustvarimo kovinsko in zlasti strojno industrijo, kjer je potrebna dolgotrajna izkušnja vodstva podjetja, poslovojni in tudi delavcev? Tu ni pomoči brez načrta za daljšo dobo. Namesto izobraževanja naraščaja imamo uredbo o omejevanju števila vajencev.

Sram me je, da moram v dobi tehnike povedati, kako bedno je v tem pogledu naše stanje. Ali ni sramota, da v agrarni državi še vedno razpravljamo o plugu?

Pred leti smo mnogo uvažali oljnatih semen. Po intervenciji države se je začelo to seme v večji meri proizvajati v državi. Še pred tremi leti je vladalo prepričanje, da se domači bombaž ne more prestiti. Gojil se je le za posteljno odejo in potem se je videlo, da se more tudi prestiti. Spoznali pa smo tudi to, da se more gojiti tudi v severnejših pokrajinah. Vsaj po časopisnih vesteh so se poskuski v Vojvodini dobro obnesli. S sejanjem bombaža smo dobili oljnata semena. Za uvoz bombaža, prediva in tkanin smo izdali v letu 1937. nad eno milijardo din.

Z intervencijo države se proizvajajo že železniške tračnice in železo velikih profilov, v kratkem se bo proizvajal tudi rafinirani baker. Da pa se bo železo tudi trošilo, je treba ustanoviti predelovalno industrijo. Še vedno uvažamo mnoge železne izdelke. Raznih popolnoma gotovih izdelkov smo lani uvozili za 307 milijonov dinarjev, strojev in aparatov za 366 milijonov, električnih predmetov za 182 milijonov in prevoznih sredstev za 185 milijonov dinarjev. Zopet je tu ena milijarda. Koliko delovne sile bi se moglo z njo zaposliti. Zaposlitev pa bi našli tudi šolani ljudje, kajti fina industrija potrebuje tehnike, kemike, poslovojdje, manipulante itd. Kaj pa pomeni kovinska industrija s svojim štabom strokovno usposobljenih ljudi za narodno obrambo, ni treba posebej poudarjati.

Morda poreče kdo: Pa to je avtarkija, ki ovira zamenjavo blaga. Ni res! Čim bolj se naši ljudje z zaposlitvijo gospodarsko dvignejo, tem bolj narastejo njih kulturne potrebe, ki jih mi s proizvodnjo nikdar ne bomo mogli popolnoma kriti. V toliko se bo tudi uvoz povečal. Druge in tudi manj-

Skrb bolgarske vlade za domače obrtnike

Komaj mesec dni je, odkar je bolgarska vlada uvedla za obrtnike socialno zavarovanje. Sedaj je znova dokazala, da ima živ smisel za potrebe obrtnikov. Ministrski svet je namreč izdal zakon, s katerim se prepoveduje na Bolgarskem izdelava čevljev s kavčukastimi podplati. Bolgarska vlada je izdala ta zakon, kakor je izrečno izjavil minister Nikiforov, da zaščiti domače bolgarske obrtnike pred fabrično konkurenco.

Tudi pri nas je svoje dni soc. ministrstvo izdalo sklep, da je gumasta obutev za zdravje ljudi škodljiva. Kljub temu pa pri nas še ni bila izdana enaka prepoved ko na Bolgarskem, pa čeprav je pri nas stiska domačih čevljarjev mnogo večja ko onih na Bolgarskem.

Pri tej priliki ne bo odveč, če opozorimo na minimalne cene za obutev, ki jih je pred kratkim uvedla avstrijska vlada. Po teh predpisih smejo veljati najcenejši čevlji za moške 12'90 do 14'90 šilinga (približno 110 do 127 din), iz boksa pa najmanj 16'90 do 19'50 šilinga. Minimalna cena za damske čevlje pa je 9'90 do 11'90 šilinga, za čevlje iz boksa pa od 12'90 do 14'90 šilinga.

Tudi Avstrija ne dovoljuje, da bi mogel kak tuj fabrikant kar na lepem z nizkimi cenami uničevati domače čevljarje in tvorničarje. Pa tudi zaradi konsumentov je prav, če se pretirano nizke cene ne dovolijo. A pri nas? Tujim kapitalistom je dovoljeno vse!

Rečni promet otvorjen

Direkcija rečne plovbe kraljevine Jugoslavije v Beogradu obveščaja, da je s 1. marcem t. l. otvorjen splošni promet na Donavi in vseh njenih pritokih in kanalih.

Veleblagovnica »Ta-Ta« — dovoljena

Pred kratkim smo poročali o seji Centralnega predstavništva in nato ji sledeči konferenci. Nekateri so bili zaradi konference zelo optimistični in govorili, da je zasijal takrat prvi svetli žarek. Drugi pa so bili manj optimistični in dejali, da v ta prvi svetli žarek še ne morejo verjeti. Žal so imeli prav zopet — pesimisti.

Tako se sedaj poroča iz Beograda, da je trgovinski minister dr. Vrbanić izdal tuji družbi »Ta-Ta« dovoljitev za veleblagovnico. Dovoljitev je sicer izdana samo za 7 trgovinskih strok, za katere si je družba že priskrbela koncesije, danes pa izvršuje »Ta-Ta« že več trgovinskih strok, ki jih bo seveda tudi v bodoče.

Naj nam naši bralci oprostite, če opuščamo tu vsak komentar. Če bi ga napisali, bi ga napisali pač tako, da bi ga po višji sili vseeno morali opustiti.

Dvojna številka »Trgovskega tovariša«

Izšla je prva letošnja dvojna številka »Trgovskega tovariša«. Na uvodnem mestu opisuje dr. R. Andreevka zgodovino hotela »Slon«. Ker se baš sedaj gradi novi »Slon«, je njegov članek tembolj aktualen. A tudi zelo zanimiv, saj je s hotelom »Slonom« zvezan tudi precejšen del ljubljanske zgodovine. Članek krasi tudi več slik in načrtov, ki zelo povečujejo njegovo vrednost. — Drago Potočnik nadaljuje s svojimi članki o našem rudarstvu, ki so že lani vzbudili v gospodarski javnosti pozornost. Na podlagi najnovejših podatkov poudarja pomen rudarstva za naš narodni dohodek ter njegov še večji pomen za našo zunanjo trgovino. Članek Draga Potočnika daje lep in jasen pregled o našem rudarstvu, pa tudi zdrava načela, po katerih naj bi se vodila naša rudarska politika. — Slede številni informativni članki, tako o svetovnih blagovnih trgih, o sadju v svetovni trgovini ter zlasti za trgovce važen članek o vsakdanji reklami. Tudi članek »Lov za sekundno« zasluži posebno opozorilo. Serijo člankov zaključuje redni opis našega gospodarstva v začetku leta 1938. izpod peresa našega priznanega gospodarskega publicista Draga Potočnika. Kakor vedno, zaključuje tudi to številko bogat listek.

Ob začetku novega — 35. letnika »Trgovskega tovariša« — opozarjamo znova vse gospodarske ljudi, da se naroče na to našo odlično gospodarsko revijo, ki velja za vse leto le 36 din.

Sestankov prisilnih združenj ni treba prijavljati

Trgovinsko-industrijska zbornica v Novem Sadu se je pritožila na notranje ministrstvo, ker mnoge upravne oblasti prve stopnje zahtevajo, da se morajo v smislu § 23. zakona o društvih, zborovanjih in posvetih prijavljati tudi sestanki in zbori prisilnih združenj trgovcev, obrtnikov in lastnikov gostinskih podjetij, pa čeprav bi se sklicevali samo zato, da se razpravljajo na njih stanovska vprašanja. Zaradi te pritožbe je izdalo sedaj notranje ministrstvo posebno navodilo, ki je bilo dostavljeno tudi zbornici v Novem Sadu. Po tem navodilu veljajo za prisilna združenja, ki so ustanovljena na podlagi obrtnega zakona, predpisi tega posebnega zakona oz. njih pravila, ki so bila odobrena v smislu § 364. obrtnega zakona. Združenja te vrste zato ne spadajo pod zakon o društvih, zborovanjih in posvetih niti se ne morejo zanje uporabljati predpisi tega zakona. V 3. delu obrt. zakona so navedeni predpisi o pri-

javljanju skupščin prisilnih združenj ter nadzorstvu nad temi združenji. Če za posamezne sek-

cije ni v pravilih posebnih določil, potem sestankov teh sekcij ni treba prijavljati. V soglasju s

tem navodilom je banska uprava v Novem Sadu že izdala potrebna navodila upravnim oblastvom.

Naši trgovinski odnošaji z Madžarsko

Retrospektivni pogled

Po sklenitvi trgovinske pogodbe z Madžarsko v letu 1926. je bila sklenjena cela vrsta drugih sporazumov, s katerimi so se uredila razna vprašanja našega plačilnega in blagovnega prometa z Madžarsko. Tako je bila sklenjena:

1. Trgovinska pogodba z dne 24. julija 1926, ki je stopila v veljavo 18. novembra 1929 in ki je temeljna podlaga našega trgovinskega prometa z Madžarsko. Pogodba je bila sklenjena na načelu svobodne trgovine in največje ugodnosti ter je bila brez tarifnega dela. Pogodbi so bili dodani: sporazum o obmejnem prometu, sporazum o pobijanju tihotapstva ter veterinarska konvencija.

2. Dodatni protokoli z dne 19. novembra 1928 so razširili določila preje omenjene pogodbe glede gibanja trgovcev in krošnjarjev s hišnimi izdelki ter v mejah označenih trgov.

3. Trgovinska pogodba z dne 15. maja 1933 je bila sklenjena po uvoznih omejitvah, ki jih je uvedla Madžarska. Namesto načela svobodne trgovine so se uvedli pogodbeni kontingenti za izvoz naših glavnih izvoznih predmetov kakor lesa, lesnih izdelkov, oglja in kalcijevega karbida. Glede plačil je pogodba predvidevala sistem kompenzacije. Ta pogodba je prenehala veljati dne 15. septembra 1934.

4. Trgovinska pogodba z dne 11. septembra 1934 je določala nove kontingente, redne in izredne, za izvoz naših proizvodov na Madžarsko. Po sporazumu se je ustanovil mešani jugoslovansko-madžarski odbor, da bi urejeval vsa vprašanja, ki se tičejo medsebojnega prometa. Ta pogodba je prenehala veljati dne 1. januarja 1937.

5. Mešani odbor, ki je bil ustanovljen s pogodbo z dne 11. septembra 1934, je imel dvoje zasedanj, na katerih je pripravil tla za nove pogodbe, ki so se sklenile 17. decembra 1936.

a) Protokol prvega zasedanja z dne 23. septembra 1935 je razširil seznam kontingentov iz gornjega sporazuma na svežo in konservirano ribo ter je povečal nekatere kontingente za sadje. Poleg tega je uredil nekatera vprašanja, ki se tičejo plačilnega prometa, carine in transporta itd.

b) Protokol drugega zasedanja z dne 26. septembra 1936 je določil načine za likvidacijo naših terjatev v Madžarski ter sredstva za okrepitev medsebojne trgovine.

6. Trgovinska pogodba z dne 17. decembra 1936 je nadomestila pogodbo iz leta 1934. Prinesla je novo listo kontingentov za naš izvoz ter predvidevala tudi dodatne kontingente za les in oglje. Pogodbi je bil priložen tudi protokol mešanega odbora z istega dne, s katerim so bile določene neke olajšave za medsebojni promet.

7. Plačilni sporazum z dne 17. decembra 1937 je urejal plačilni promet iz blagovnega prometa na podlagi kompenzacije. Plačila so se vršila po naši Narodni banki in po štirih budimpeštanskih bankah. Tečaj za obračunavanje se je določal sporazumno po naši in madžarski Narodni banki. Sporazum je predvideval tudi pogoje za zasebne kompenzacije.

Sedanje stanje

Glede plačil, carin in kontingentov je današnje stanje naslednje:

1. Plačilni promet se opravlja

na podlagi plačilnega sporazuma z dne 17. decembra 1936, to je s kompenzacijami.

2. Carinski režim sloni na trgovinski pogodbi z dne 24. julija 1926 in trgovinskem sporazumu z dne 17. decembra 1936.

3. Za kontingente pa je podlaga trgovinski sporazum z dne 17. decembra 1936.

Naša dosedanja trgovina z Madžarsko

Naša trgovina z Madžarsko se je gibala takole:

	Izvoz		Uvoz	
	mil. din	%	mil. din	%
1928	580	8,9	520	6,6
1929	538	6,8	490	6,4
1930	486	7,1	405	5,8
1931	317	6,6	251	5,2
1932	125	4,1	141	4,9
1933	118	3,5	113	3,9
1934	136	3,5	102	2,8
1935	200	4,9	107	2,9
1936	164	3,7	145	3,5
1937	222	3,5	140	2,6

Naša trgovinska bilanca proti Madžarski je torej bila stalno aktivna razen v letu 1932. Skupno smo bili v zadnjih devetih letih aktivni za 472,2 milijona din.

Izvozili pa smo v milijonih din:

	1936	1937
gradbenega lesa	32,9	49,4
oglja	3,4	3,6
železne rude	23,0	37,9
pirita	6,1	7,8
natrijevega hidrata	20,0	14,6
surovih kož	18,0	18,9
frizov	5,1	5,6
svinca	6,3	9,1
ferosilicija	2,1	3,6
konoplje	9,7	9,6

V Madžarsko izvažamo torej predvsem surovine in polizdelke. 85% vsega našega madžarskega izvoza odpade na te predmete. —

Naš izvoz v Madžarsko je torej odvisen od madžarske industrijske delavnosti. Čim se je madžarska industrijska proizvodnja v l. 1935. povečala, se je dvignil tudi naš izvoz. To se je ponovilo tudi leta 1937., ko je Madžarska uvozila za 80 milijonov din blaga več, kakor pa ga v našo državo izvozila.

Mi pa uvažamo iz Madžarske predvsem gotove industrijske izdelke, zlasti železne industrije in stroje. Po odstotkih se je delil naš madžarski uvoz takole: polpredelano železo 22%, železni izdelki 8%, železniški material 17% odstotkov, električni stroji 7% odstotkov, tekstilno blago 6,5% itd.

Petdesetletnica strokovnega združenja

Iz jubilejnega poročila predsednika L. Černeta

O priliki 50. občnega zborja je ljubljansko združenje urarjev, zlatarjev, optikov, graverjev in pasarjev (glej poročilo v ponedeljski številki »Trgovskega lista«) praznovalo na skromen in lep način tudi svojo 50letnico. Slovesni govor predsednika je obsegal tudi najvažnejše podatke o zgodovini te organizacije, ki danes združuje pet važnih gospodarskih strok in si je z vzornim delovanjem pridobila največji ugled.

Petdeset let organizatoričnega dela za obrtniške pravice je veljalo prednike in sedanje člane mnogo truda in samozatajevanja. V tej dobi so bili tudi hudi časi, zato tembolj čast možem, ki so prvi uvideli potrebo po združitvi obrtništvu v svoje organizacije. Po njihovih načelih in naukih je zrastle stanovska zavest in ta prapor mora preiti neomadeževan v varstvo naraščajočega združenja. Združenje se je ustanovilo v novembru l. 1888. z imenom »Zadruga urarjev in optikov za mesto Ljubljana« in imelo osem članov. Prvi predsednik je bil Nikolaj Rudholzer in namestnik Belec, odborniki pa I. Somnitz, Ad. Kottek ter Frid. Hofman. Izmed dosedanjih članov je umrlo že 23 urarjev, 8 zlatarjev in 4 pasarji, večina iz Ljubljane in iz kranjskih mest.

Leta 1910. je prevzel načelstvo g. Milko Krapež, ki je predsedoval združenju polnih 25 let. Za njegove zasluge in uspehe je bil imenovan l. 1935. za prvega častnega člana. V njegovi dobi se je pričelo smotrenejše delovanje, ki ga je pa prekinila vojna. Po letu 1918. se je pričela razširitve organizacije na ljubljansko oblast in včlanjenje vseh sorodnih strok. Zadruga je likvidirala l. 1919. in ustanovila se je nova zadruga sedanjih petih strok z 80 člani. Ker takrat v Mariboru še ni bilo organizacije, se je l. 1923. ustanovila kmalu skupna Pokrajinska zadruga za Slovenijo v Ljubljani s 140 člani.

Že takrat se je tudi izrazila želja Maribora, da dobi svojo organizacijo, kar se je kmalu uresničilo in območje ljubljanskega združenja se je spet skrčilo ter obsega odtelej mesto ter srez Ljubljano, Radovljico, Kranj, Škofjo Loko, Logatec, Kočevje, Novo mesto, Krško, Črnomelj, Metliko, Kamnik, Laško in Brežice. Ima 98 članov.

Leta 1923. si je združenje ustanovilo tudi podporni sklad za osemogledne člane. Največ zaslug za sklad gre iniciatorju in sedanjemu vodji sklada g. F. Zajcu ter dobrotniku pok. Josipu Eberlu. Ob svojem jubileju je razdelilo združenje 10 večjih nagrad. Tajniške posle vodi že 15 let g. Kramaršič. Odkar se je ustanovila Zveza obrtnih zadrug je bilo združenje tudi član te zveze.

Najstarejši člani uprave so med sedanjimi predsednik Černe ter gg.: Al. Fuchs, F. Zajec, Edvard Škopek, E. Somnitz, ki vsi delujejo že po 20 let. Najstarejši člani pa so 80letni L. Černe, Marko Borušak, Jos. Goldstein in Josip Janko, ki jim želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let. Zadruga in združenje sta vedno storila svojo polno dolžnost v interesu članov in vsega obrtništvu. Zato je združenje prejelo ob svojem jubileju mnogo iskrenih čestitk in priznanj, tako od Zbornice za TOI, od bivše zveze obrtnih zadrug, od posameznih funkcionarjev, zlasti od nač. v p. dr. Marna, gen. tajnika dr. Windischerja, t. dr. Pretnarja i. dr., ki poudarjajo, da je to združenje eno najuglednejših v vsej banovini.

Predsednik je omenjal v svojem govoru, da se ne boji težav, ki še čakajo združenje. Želi še večjih uspehov po začrtani poti do končne uveljavitve obrtniških stremeljenj. Združenju želi še mnogo lepih in častnih jubilejev, naraščajo pa krepko voljo in vztrajnost za nadaljnjo borbo s klicem: »Naj živi in uspeva naše združenje!«

Politične vesti

Nedeljske bolgarske parlamentarne volitve, ki so bile v dveh okrajih, so potekle v popolnem redu. Posebno velika je bila udeležba ženskih volivk. Vlada je dobila 30, opozicija pa 18 mandatov. Glavna volivna borba pa bo prihodnje nedelje.

Romunska bo po novi ustavi razdeljena na 20 prefektur.

Paul Boncour je na seji Lige za Zvezo narodov govoril tudi o novem paktu štirih velesil, ki se pripravljajo. Dejal je, da je med paktom, ki se je ustanovljal l. 1933. in sedanjim skupno samo število štiri. A niti to ni čisto res, ker prihaja sedaj v Rim g. Beck kot peti. Zbiranje sil pa še ni gotovo. Polagoma se bo le spoznalo, da se more rešiti evropski problem samo v evropski zajednici, to je v Zvezi narodov.

Poljski zun. minister Beck je bil v Rimu zelo slovesno sprejet ter je imel daljšo konferenco tudi z Mussolinijem. Vse kaže, da bosta Italija in Nemčija krepko podpirale poljsko zahtevo, naj se Poljska povabi, da vstopi v blok četvernega sporazuma.

V angleškem parlamentu je odgovorjal Chamberlain na ostro kritiko opozicije zaradi nove angleške zunanje politike. Dejal je, da je Anglija dosedaj določila za oboroževanje poldrugo milijardo funtov. A še bo morala izdatke za oboroževanje zvišati. Kaj pa bi šele bilo, če se Angliji ne bi posrečilo s pogajanjimi omiliti nasprotja. Nadalje je naglasil, da je še vedno iskren pristaša Zveze narodov. Vendar pa je mir zagotovljen le, če je Anglija močno oborožena. Parlament mu je nato izrekel s 347 proti 133 glasovom zaupnico.

Kancelar Sušnik je povabil k sebi zastopnike socialističnega delavstva, da se tudi oni bori za neodvisnost Avstrije. Zastopniki delavstva so se povabili odzvali in izjavili, da so pripravljani sodelovati, da pa zahtevajo, da bodo pritegnjeni k vodstvu državnih poslov. Vedno drznejši nastopi narodnih socialistov so Sušnika prisilili, da se je obrnil po pomoč na socialiste.

25.000 štajerskih kmetov je izročilo kancelarju dr. Sušniku spomenico, v kateri mu izrekajo svoje zaupanje ter izjavljajo, da se bodo z vsemi svojimi silami borili za neodvisnost Avstrije.

Iz Nemčije prihajajo poročila, da je bilo v zadnjem času aretiranih več nemških monarhistov.

V nedeljo je bil slovesno otvorjen lipski velesejem. Otvoritveni govor je imel minister dr. Funk, ki je v svojem govoru poudaril tudi nemško zahtevo po vrnitvi kolonij. Kolonialno vprašanje je za nemški narod tudi vprašanje narodne časti in že zato se Nemčija kolonijam ne more odreči.

V pomorski bitki 70 milj od rta Palmos se je posrečilo republikancem, da je njihov torpedo zadel Francovo križarico »Baleares«, ki se je potopila. Velik del posadke zadete križarke so rešile angleške ladje, mnogo mornarjev pa je utonilo.

Anglija bo odstopila Združenim državam Sev. Amerike nekaj otokov v Tihem morju, ki jih potrebujejo te za zgraditev letalskih in pomorskih oporišč.

Zaradi vedno bolj pogostih incidentov na ruski meji je finska vlada zaprla mejo proti Rusiji.

Kitajski zunanji minister je naslovlj na velesile ostre, a tudi utemeljene besede. »Mi ne razumeemo,« je dejal, »pasivnosti tujih narodov v zvezi s konfliktom na Daljnem vzhodu. To pasivnost moramo tolmačiti samo s splošnim propadanjem civilizacije. Večkrat v zgodovini sveta so narodi intervenirali, da bi obvarovali in ohranili bistvene principe prava in pravice, sedaj pa je, kakor vse kaže, ljudska vest zaspala. Evropa in Amerika mirno gledata, kako se kršijo pogodbe, ki so bile podpisane. Brezmiselnost je podpisovati pogodbe, če ni te odločnosti, da se njih spoštovanje tudi izsili. Vsa tuja navzočnost na Kitajskem se sedaj omejuje na par paketov zdravil, vendar pa še ni prepoved, da se tako ponašanje popravi. Kar se tiče tujega posredovanja, je treba reči, da mora Japonska kot prva popustiti, ker ona izbira med mirom in vojno. Dokler ostane Japonska pri svoji sedanji politiki, ni za Kitajsko nobene druge izbire ko vojna do zadnje sile.«

Notranja situacija na Japonskem postaja vedno težja, ker se politične stranke vedno bolj upirajo uvedbi diktature. Vlada pa je odločena, da se na vsak način odbrži na krmilu, ker je prepričana, da se brez nje ne bi mogla kitajska akcija izvesti do konca.

Vrhovni poveljnik mednarodne brigade v Španiji general Kleber je prišel v Moskvo in takoj nato odpotoval na Daljni vzhod.

Denarstvo

V izvršnem odboru Narodne banke še vedno nobena-ga Slovenca

Na seji upravnega odbora Narodne banke je bil izvoljen nov izvršni odbor banke. Poleg guvernerja in obeh podguvernerjev sta sedaj v izvršnem odboru še Aleksander-Jovanović-Resavac iz Beograda in Milan Mitić iz Zagreba. Prej so bili člani upravnega odbora le iz Beograda in se je torej sedaj zahteva zagrebških gospodarskih ljudi upoštevala. Ni pa se upoštevala zahteva slovenskih gospodarskih organizacij in v izvršnem odboru Narodne banke, ki prav za prav vodi vse glavne posle banke, ni nobenega Slovenca.

Proti temu omalovaževanju Slovenije moramo pač odločno nastopiti in zahtevamo, da dobi tudi Slovenija svojega zastopnika v izvršnem odboru Narodne banke.

Novi redni upravni odbor Celjske mestne hranilnice je sedaj sestavljen takole: predsednik upravnega odbora in ravnateljstva Anton Fazarinc, namestnik ravnateljstva dr. Alojzij Voršič, člani uprave: Mirko Hočevar, Karel Golob st., Franc Dobovčnik, Franc Roš, inž. Janko Dolinar, Vinko Kramer in Franc Dorn. Podpredsednik upravnega odbora je inž. Janko Dolinar, preglednika računov pa sta prof. Bitenc in Anton Rebek.

Privilegirana agrarna banka ima 250 uradnikov, od katerih je 192 Srbov, 30 Slovencev, 17 Rusov in 11 Hrvatov.

Bolgarske državne finance se razvijajo zelo ugodno. Državni proračun za l. 1937. je bil zaključen s 592 milijoni levov presežka. Od te vsote bo uporabljeno 362 milijonov levov za plačilo letičnih dolgov pri bolgarski Narodni banki, 230 milijonov pa bo vnesenih v novi državni proračun in uporabljenih za pospeševanje gospodarstva.

Poslovni uspehi italijanskih zavarovalnih družb v l. 1937. so bili zelo dobri, kakor kažejo izplačane dividende. Assicurazione Generali iz Trsta je plačala 175 lir, Rionione Adriatica di Sicurtà po 100, milanska Anonima in Fortuni po 100 in Assicuratrice Italiana iz Milana po 30 lir dividende od delnice.

Francoska banka je znižala ceno zlata od 34.516'83 na 34.405'02 franka za kg finega zlata.

Mednarodni kapital je začel zapuščati Ameriko. Od konca oktobra 1937. pa do konca januarja 1938. je pobežnilo tujega kapitala iz USA za 269 milijonov dolarjev. Samo v januarju znaša beg kapitala 72 milijonov dolarjev. Ta beg kapitala pa je le posledica ukrepov Združenih držav proti tujemu kapitalu, ne pa izraz nezaupanja do dolarja.

Zunanja trgovina

Jugoslovansko-grška trgovinska pogodba je podaljšana do konca maja 1938.

Romunski list »Curentul« piše, da bo ena prvih točk dnevnega reda na sedanjem zasedanju gospodarskega sveta Male antante eventualna sklenitev carinske unije med državami Male antante.

Ministrstvo za trgovino in industrijo je predpisalo uredbo o proizvajanju sode vode. Po tej uredbi je potrebna posebna dovolitev, ki jo izdajajo po svobodni oceni banke uprave na podlagi obnove zakona. Uredba predpisuje tudi, kako morajo biti urejeni prostori, v katerih se proizvaja soda voda.

Kupčija s kamilicami je zaradi pomanjkanja povpraševanja v polnem zastoju. Domače zaloge se omejuje na tri vagona, v tujih skladiščih pa sta obležala dva vagona blaga. Ni upati, da bi se položaj kmalu popravil.

Trgovinska zbornica v Bukarešti je ponovno sprejela sklep o omejitvi izdaje koncesij za registracijo novih tujih firm. Ta omejitev velja tudi za nove podružnice tujih podjetij.

Pripravljana dela za otvoritev avstrijske carinarnice v Trstu so gotova ter bodo v kratkem odpovali avstrijski uradniki v Trst, da začne carinarnica poslovati.

Argentina bo po novem dogovoru z Madžarsko vsako leto uvozila do 31. maja 5000 zabojev jabolk, 5000 zabojev hrušk in 2000 zabojev grozdja.

Italijanska vlada je izdala do-

voljenje za uvoz 7000 vagonov rezanega lesa iz Avstrije. Letni uvožni kontingent avstrijskega lesa je določila italijanska vlada na 33.000 vagonov.

Uvoz nafte se je lani povečal v Nemčiji za 20%, v Italiji za 200%, v Češkoslovaški za 30, v Franciji za 12 in v Švedski za 14 odstotkov.

Kartel cinka je bil po dveletnih pogajanjih sklenjen med Vel. Britanijo, Belgijo, Nizozemsko, Nemčijo, Poljsko, Avstrijo in Češkoslovaško. Uprava kartela je povabila Francijo, da tudi ona pristopi h kartelu. S kartelno pogodbo so določene kvote za posamezne države, a tudi cene.

Indeks cen na veliko je v Nemčiji narasel v februarju za 0,2% na 105,7 v primeri s cenami leta 1913.

Proizvodnja premoga v Angliji je dosegla lani 241 milijonov ton ter je bila to največja proizvodnja v zadnjih sedmih letih.

Pogajanja za ustanovitev mednarodnega kartela proizvajalcev cinka so se razbila, ker Nemčija in Italija nista hotele vstopiti v kartel, da jim ne bi bilo treba zmanjšati njih proizvodnje.

Uvoz v Združene države Severne Amerike je v januarju nazadoval od 240 milijonov dolarjev lani na 171 letos, dočim je izvoz v istem času narasel od 222 na 289 milijonov dolarjev. Dočim je bila lani trgovinska bilanca v januarju pasivna za 28 milijonov, je letos aktivna za 118 milijonov dolarjev.

Uvoz Japonske se je znižal od 320 milijonov jen v januarju 1937 na 209 milijonov jen v januarju

1938. Izvoz pa je v istem času nazadoval od 208 na 172 milijonov jen, da je bila japonska trgovinska bilanca pasivna za 37 milijonov jen, dočim je bila v decembru še izravnana.

Politika cenega kredita, ki jo izvaja kr. vlada v soglasju z državnimi denarnimi ustanovami in z Narodno banko, vpliva blagodejno na razvoj narodne gospodarske delavnosti. Takšna politika je velike važnosti za narodno gospodarstvo in njeno nadaljnje izvajanje je činitelj gospodarskega napredka. Narodna banka je od nekdaj vodila politiko cenega kredita in ona bo to delala tudi v bodoče ter upoštevala stanje in potrebe domačega denarnega trga. To pa bo storila sedaj tem laže, ker ji današnja devizna situacija naše države takšno politiko v polni meri omogoča.

Upamo, da po teh besedah guvernerja Narodne banke tudi v resnici kmalu doživimo znižanje obrestne mere Narodne banke.

Kreditna politika Nar. banke

Občni zbor delničarjev Narodne banke

V nedeljo je bil 18. redni občni zbor Narodne banke, ki je potekel v popolnem miru. Potem ko je guverner banke dr. Radosavljevič ugotovil pravilno sklicanje in sklepčnost občnega zbora, je najprej pozdravil zbor vladni komisar Dostalić v imenu finančnega ministra. Potem je prečital gl. direktor Protić nekatere odstavke iz tiskanega poročila upravnega sveta, nakar je bilo prečitano še poročilo nadzornega odbora. Nato se je razvila o poročilih debata.

Glavni direktor Poštne hranilnice dr. Nedeljković je zlasti govoril za večje kreditiranje kmetijstva. Pravilno je, da je Narodna banka na stališču, da je bolj važno, če se ohrani stabilnost zaposlenja ljudi in obrani narodno gospodarstvo pred streslaji, kakor pa če se na vsak način hoče ohraniti valutna stabilnost proti zlatu. Pravilno je tudi to, da skuša Narodna banka predvsem ohraniti sedanje ugodno devizno stanje ter le postopoma začeti z omiljevanjem deviznih predpisov.

NB je tudi začela sporazumno s Pošno hranilnico dajati kredite za izplačevanje zamrzlih terjatev. Sedaj se proučujejo ukrepi, ki bi bili potrebni, da se olajša nastajanje narodnega kapitala.

Premalo pa stori NB za kmetijstvo. Od vseh kreditov, ki jih daje NB, odpadeta na kmetijstvo le 2 odstotka, a tudi zasebni zavodi ne dajejo kmetijstvu več ko 10% svojih kreditov. Državni proračun predvideva za kmetijstvo tudi samo 1% ter je zato po mnenju dr. Nedeljkovića kmetijstvo pepelka občne državne gospodarske politike, pa čeprav 95% prebivalstva živi od kmetijstva (?).

Drugi govornik Arsa Stamenković je grajal, da bilanca ni pravilno sestavljena in bo zato glasoval proti poročilu in bilanci.

Nato je govoril Voja Petković o položaju izvozne trgovine. Sam izvoz je v preteklem letu pokazal lep napredek. Za mnoge panoge izvozne trgovine pa ni bilo izboljšanja zaradi intervencije države in privilegiranih ustanov za zunanjo trgovino. Brez sodelovanja zasebne iniciative pa se ne morejo pričakovati večji in trajnejši uspehi. Splošne norme so vsekakor potrebne in takšne more dati država tudi za izvozno trgovino, vendar pa mora biti izvozna trgovina v svojem poslovanju čim bolj svobodna, ker se drugače ne more dobro razvijati. Narodna banka je povečala izvozne kredite in s tem izvozu pomagala. Potrebno pa je, da so ti sezonski krediti cenejši in da bi veljali največ 4 odstotke. A tudi izvozniški posel se mora olajšati ter v ta namen zlasti poenostaviti razni predpisi, ki danes prav zelo ovirajo izvoz.

Debata je bila s tem zaključena in poročilo upravnega odbora ter nadzornega odbora sta bili z vsemi glasovi proti enemu sprejeti. Prav tako tudi vsi predlogi upravnega in nadzornega odbora. Nato je podal guverner dr. Radosavljevič naslednjo izjavo o kreditni politiki Narodne banke.

Izjava guvernerja dr. Radosavljevića

Pri izvrševanju svojega programa smo lani prešli v nove etape. Zaradi urejenosti državnih financ in ugodnega razvoja našega narodnega gospodarstva, katero smo podpirali direktno, a še bolj indirektno s tem, da smo ustvarjali čim večjo likvidnost na trgu, smo dosegli, da se je vera v stabilnost našega denarja dobro zakoreninila. Po pravici se uvršča naša valuta med solidne in dobro fundirane evropske valute.

Da se doseže normalno funkcioniranje denarnega trga in pripomore k ureditvi razmer v našem kreditnem aparatu, se je NB prvič, odkar obstoji, pridružila dajanju triodstotnih mobilizacijskih kreditov v zvezi s terjatvami, ki so jih imeli denarni zavodi proti PAB. Učinek tega kreditiranja se že kaže, pravi pomen te akcije pa se bo pokazal po doseženju postavljenega cilja.

Želeti je, da bi denarni zavodi, upoštevajoč stremljenje NB za čim hitrejšo deblokiranje malih vlog, pokazali večje razumevanje kakor dosedaj za dolžnosti, ki izhajajo iz njihove vloge v gospodarskem življenju. Baš zato, ker je varčevanje danes v resnici nacionalna dolžnost, ker mora ono dati sredstva za kritje velikih nacionalnih potreb, je nujna potreba, da se začne sistematična akcija za rešitev vseh vprašanj, ki so v zvezi z organizacijo kredita in zaščite varčevanja.

O pravilni razdelitvi kredita pa se more govoriti samo takrat, če je ta dostopen vsem gospodarskim slojem, kar pa danes še ni doseženo, ker je glavna panoga naše gospodarske delavnosti še vedno odrezana od kreditnega trga. Z ureditvijo kmetskih dolgov je določena pot za obnovo kmetskega kredita. Za oživiljenje tega kredita v oblikah, ki jih zahtevajo naše razmere in potrebe, se more vedno računati na ustrezljivost Narodne banke.

V atmosferi zaupanja v bodočnost, ki je utemeljeno v okrepitvi mednarodnega položaja naše države ter v veri v njen neoviran in nemoten razvoj, je bil tudi zabeležen močan dvig državnega kredita, da so prvič, odkar obstoji naša država, istočasno štirje državni papirji, pri čemer so vštete tudi obveznice Drž. hip. banke, dosegli v vrednosti svojo nominalno višino, čeprav se je med tem zelo povečal obtok državnih obveznic na našem trgu, bodisi zaradi izdaje novih emisij bodisi zaradi vnosa obveznic iz tujine.

Ta ugodni razvoj državnega kredita ter živahnejši tempo v nastajanju novih prihrankov pričata o okrepitvi naše lastne gospodarske sile in naše sposobnosti, da z lastnimi silami, da sami krijemo razne investicijske potrebe, ki jih zahteva realnost življenja.

Izpopolnitev efektnega trga v tem smislu, da se usposobi za naloge, ki ga čakajo, je zato vprašanje, ki je kapitalne važnosti.

Okrepitev NB, ki se izvaja v so-

glasju s kr. vlado, ne pomeni samo dragocenega jamstva za naše valutno in narodno gospodarstvo za primer spremembe splošne konjunktura, temveč tudi istočasno važen faktor za izvajanje naših državnih finančnih operacij in za konsolidacijo državnega finančnega položaja.

Italija „plava v surovem maslu“

zaradi povečane proizvodnje „lanitala“

Proizvajanje lanitala, mlečne volne, napreduje v tovarnah »Snia Viscose«, ki ima monopolno pravičo proizvodnje za Italijo, tako po količini kakor tudi po vrednosti.

Lanital, ki se danes proizvaja v Cesano Maderno, veliki italijanski tovarni mlečne volne, se ne more niti od daleč primerjati z lanitalom, ki se je proizvajal pred dvema letoma. Strokovna tkalska šola v Bielli, znanem sedežu italijanske kamgarnske industrije, je o tem pravkar objavila zelo zanimivo študijo. Še v oktobru 1935 so imeli prvi lanitalski vzorci le 10% neraztrgljivosti ovčje volne. V januarju je ta narasla že na 33% in v oktobru 1936 že na 85%. V še večji meri se je mogla povečati elastičnost lanitala. V začetku proizvodnje je dosegala samo 16% elastičnosti ovčje volne, v začetku leta 1936. se je dvignila že na 36% in koncem leta 1936. celo na 106%.

O kemični sestavi lanitala navaja strokovna tkalska šola naslednje rezultate analize:

ovčja volna	lanital	
%	%	
dušik	49'50	43'43
vodik	7'13	7'18
kisik	23'26	23'20
ogljik	16'04	14'70
žveplo	3'07	0'68
fosfor	—	0'78
pepel	1'00	2'90

Primerjava obeh analiz kaže, da je še vedno v kemični sestavi ovčje in umetne volne velika razlika. Lanital ima mnogo več pepela, to je mineralnih snovi ko ovčja volna, dočim ima mnogo manj žvepla. Lanital ima poleg tega primeroma znaten del fosforja, ki ga ovčji volni popolnoma manjka. Predvsem pa vzbuja pozornost, da ima pepel lanitala le slabe sledove železa, dočim ima ovčja volna precej znatne množine. Povprečno se proizvaja nit lanitala v debelosti 15—17 tisočinke milimetra, to je v debelosti zelo finih vrst ovčje volne. Dolžina niti znaša 32, 40, 60 in 105 milimetrov.

O produkcijskih stroških se poroča nadalje, da povzročajo največje izdatke kazein, ki se plačuje proizvajalnim firmam po 220 lir za ducat mokrega blaga.

Veliko povečanje proizvodnje tekstilnega kazeina je imelo čisto nepričakovano posledico, da Italija nakrat plava v surovem maslu. Seveda mora Italija še uvažati surovo maslo, da krije svoje potrebščine. Odkar pa plačuje Snia Vi-

scosa tako dobro ceno za kazein, je njegova proizvodnja hitro in močno narasla in surovo maslo je že postalo postranska proizvodnja fabrikacije kazeina. Iz 100 kg mleka se napravi po oficialnih kalkulacijah 4150 kg surovega masla in 6 kg mokrega tekstilnega kazeina. Zaradi velike potrebe po tekstilnem kazeinu je proizvodnja surovega masla tako rapidno narasla, da je cena surovega masla v par tednih padla za 50%, in sicer baš v letni dobi, ko je surovo maslo običajno najbolj drago. Italija bo najbrže v kratkem prisiljena, da ustavi ne le vsak uvoz surovega masla, temveč da si poišče tudi zunanje trge za svoje surovo maslo. Proizvodnja lanitala je torej imela za Italijo to dobro posledico, da je spremenila Italijo iz dežele, ki je bila na surovem maslu revna, v deželo, ki bo mogla surovo maslo celo izvažati.

Finančne skrbi Belgije

Po podatkih, ki jih je zbral belgijski senator Beauduin je belgijski notranji dolg narasel za 2,254 milijonov frankov, dočim se je zunanji dolg znižal za 1,199 milijonov. Skupni dolg Belgije se je torej povečal za 1,055 milijonov frankov. Zaradi devalvacije fr. franka in nizozemskega goldinarja se je zunanji dolg Belgije znižal za približno pol milijarde frankov. A niti to veliko olajšanje ni moglo bistveno olajšati težkega finančnega stanja Belgije. Izdatki državne blagajne so v l. 1937 presegali dohodke za 3,5 milijarde frankov. Letos računajo, da bo morala vlada za vsako polletje najeti po poldrugo milijardo posojila. Ta znesek pa bo najbrže še znatno prekoračen, ker se bodo izredne proračunske potrebe najbrže zvišale za 2,5 milijarde fr. Finančna komisija senata je zato tudi izjavila, da gleda s skrbjo v bodočnost, ker se bo treba znova zateči k politiki posojil. S tem pa bo denarni trg znatno obremenjen ter bo to tudi vplivalo na višino obrestne mere, kar bi moglo roditi tudi inflacijske pojave.

Konkurzi - poravnave

Odpravljen je konkurz o premoženju trgovca z drvni Antona Putriha v Ljubljani, ker ni pokritja za stroške postopanja.

Potruje se poravnava, ki jo je sklenila Ljudska tiskarna v Mariboru s svojimi upniki.

Promet naše pošte

Kakor je navedel poštni ministar v svojem ekspoziciji, je poštna uprava odpravila lani:

- 334 milijonov navadnih pisemskih pošilk raznih vrst,
- 148'9 milijona časopisnih števil,
- 49 milijona poštne paketov v vrednosti 9'5 milijona din,
- 6'1 milijona vplačanih poštne nakaznic v vrednosti 2'9 milijarde dinarjev,
- 1'2 milijona hranilnih vplačil in izplačil v vrednosti 1'5 milijarde din,
- 13'7 milijona brzojav,
- 3'6 milijona brezžičnih brzojav s 70'1 milijona besed.

Tuji kapital v Poljski

Posebna publikacija »Zavoda za vzhodnoevropsko gospodarstvo« v Königsbergu obravnava sedanjo Poljsko. V bogatem pregledu vseh poljskih razmer so navedeni tudi podatki o moči tujega kapitala. V začetku 1937. leta je bilo naloženega v poljskem gospodarstvu 1'6 milijarde zlotih (13 milijard din) tujega kapitala ali 42'5% vseh investij, katere se za delniške družbe cenijo v celoti na 3'41 milijarde zlotih. Ta inozemski kapital se zbira v 463 družbah, kjer je imel leta 1935. z 62'6% absolutno večino. Domača podjetja, ki jih je seveda več, nimajo niti približno tolikega pomena, kakor tuja. Tudi po strokah se pozna premoč inozemskega gospodarja. Tako je bilo v petrolejski industriji 219 milijonov zlotih tujega kapitala ali 87'2%, v električnih napravah 89'7%, v rudarstvu in plavarstvu 53'6% (ali 458 milijonov), dalje v elektrotehnični industriji 54% in v kemični 50%, po eno tretjino v papirni, lesni in mehanski industriji.

Manjši je delež tujega kapitala v poljski trgovini s samo 22% ali 21'5 milijona zlotih. Seveda je pa baš trgovina v židovskih rokah.

Preteklo leto se je vpliv tujega kapitala v Poljski še povečal, posebno v petrolejski, kemični in elektroindustriji, nazadoval pa v rudarstvu. V usnjarski stroki pa je napredek tujega vpliva izredno visok, in sicer je od 8'7% v letu 1930. že v letu 1936. dosegel 36%. Med udeleženci so predvsem Francija s 391 milijoni, USA 277'2, Nemčija 109'9, Belgija 180'9 milijona zlotih. Te štiri so skupaj investirale 73%, šele za njimi so Anglija, Švica, Avstrija, Holandska, Švedska in ČSR.

Dobave - licitacije

Direkcija jug. drž. železnic v Subotici sprejema do 12. marca ponudbe za dobavo nosilcev za most; do 14. marca za dobavo žebeljev; do 15. marca za dobavo magnetnega jekla in razne žice.

Direkcija jug. drž. železnic, komerc. oddelek sprejema do 16. marca ponudbe za dobavo raznih jeklenih žigov.

Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 16. marca ponudbe za dobavo kondenzatorjev, črnega laka, nožev za montažo, jelove skorje in jelovega jamskega lesa.

Komanda pomorskega arzenala v Titvu sprejema do 18. marca ponudbe za dobavo raznega orodja, umivalnikov, stranišnih školjk; do 21. marca za dobavo kavčuka, azbesta, kavčukastih cevi, raznih glodal, krožnih pil, svedrov in dr.

Direkcija drž. rudnika v Vrđniku sprejema do 7. aprila ponudbe za

dobavo okroglih bakrenih obročev, bombaževine za čiščenje in dr.

LICITACIJE

Ljubljanska poštna direkcija bo prodala z ustno pogodbo 13 radijskih aparatov in 6 detektorjev. Prodaja bo 23. marca ob 11. dop. v ekonomatu poštne direkcije na Sv. Jakoba trgu.

Dne 21. marca bo v intendanturi pomorske obalne komande v Splitu licitacija za dobavo 4.000 m drv.

Dne 22. marca bo v intendanturi štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za dobavo ljudske hrane (fižol, zдроб, ječmenček, testenine, riž, svinjska mast, olje).

Dne 26. marca bo v intendanturi štaba vrbaske divizijske oblasti v Banji Luki licitacija za do-

bavo večje množine drv; dne 28. marca pa za dobavo premoga.

Dne 29. marca bo pri ekonom. oddelku gen. direkcije drž. železnic v Beogradu licitacija za dobavo 200.700 kg cilindrskega olja za pregreto paro in dne 4. aprila za dobavo 271.275 kg repičnega olja ter dne 5. aprila za dobavo kositra v blokih, za material nemškega izvora.

Dne 11. aprila bo pri direkciji drž. železnic v Zagrebu licitacija za dobavo 15.000 m³ rečnega peska.

Dne 14. aprila bo v ekonomskem oddelku štaba mornarice v Zemunu licitacija za nabavo raznih vrst mornarskega sukna in kocev. (Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Italijanska povpraševanja in italijanske ponudbe

Povpraševanja:

- 551 — Casal pusterlengo: jelovina,
- 552 — Milan: jelovina, hrastovina in bukovina,
- 553 — Montevarchi: kavini surrogati,
- 554 — Turin: les iz Slovenije,
- 557 — Milan: klij,
- 558 — Bologna: sončnice,
- 562 — Milan: osat (industrijski striček),
- 563 — Genova: nasoljena slanina,
- 564 — Milan: rastlinsko vlakno (>Piassana Bahia<),
- 565 — Milan: bitumen trd,
- 566 — Messina: fižol,
- 568 — Milan: žagana jelovina, bukovina in hrastovina,
- 569 — Piacenza: stavbeni les,
- 581 — Milan: išče se zastopnik za stroje za ekspresno kavo, za avtomatske hladilnike in za biljarde,
- 582 — Milan: les,
- 586 — Milan: jelovina,
- 588 — Milan: karton,
- 589 — Genova: jelove deske,
- 590 — Milan: klij iz kosti, kože in želatine,
- 593 — Turin: surova volna,
- 595 — Milan: nasoljena slanina,
- 596 — Milan: surova in češljana konoplja,
- 597 — Milan: trs,
- 598 — Milan: svinjske sčetine in konjska žima,
- 600 — Biella: volna za fino predelavo,
- 603 — Milan: antimon,
- 607 — Milan: antimon,
- 609 — Genova: goveji loj, mastne kisline, stearin, olein, parafin, vazelina in ribje olje,
- 613 — Milan: žive in zaklane svinje, goveja živina, perutnina,
- 614 — Milan: surovo sočivje,
- 615 — Milan: surove kože,

Ponudbe:

- 555 — Milan: jedilni pribor in hišni predmeti: predmet za steznike in električni material,
- 556 — Abiategrasso: potrebščine za tovarne čevlje in tovarne za svile,
- 559 — Milan: fonografi, gramofoni in glasbeni instrumenti,
- 560 — Milan: parfum,
- 561 — Milan: potrebščine za milarne in razpršilne snovi v prahu,
- 567 — Milan: glasbila, orodje za izdelovanje klišejev in mrežice za fotorezbarije,

- 583 — Milan: kremencev pesek za tvornice stekla,
- 584 — Milan: eksplozivni in Diesel-motorji na nafto in bencin,
- 585 — Milan: stroji in orodje za predelavo kovin,
- 587 — Milan: marmor in oniks,
- 594 — Milan: gradbeni material,
- 604 — Milan: ponuja se zastopstvo za vodne čistilce,
- 605 — Milan: ponuja se zastopstvo za duplikatorje in pisarniški material,
- 606 — Abiategrasso: ponudba zastopništva predmetov za vtiskovanje žigov na tkanine, karton, kožo, nogavice,
- 608 — Mortara: zastopstvo za preproge,
- 610 — Milan: izdelki iz bombaža, volne, svile in rajona,
- 611 — Milan: izdelki iz aluminija,
- 612 — Milan: steklo in gumbi.

Za naslove se je obrniti z navedbo uvodne tekoče številke na upravo lista »Italo-Jug«, Milan — Cas. post. 1514. Pri tem se naj interesi sklicujejo, da so bila ta povpraševanja in te ponudbe objavljene v februarjski številki »Italo-Jug« na strani 95 in 96.

Doma in po svetu

Narodna skupščina je nadaljevala proračunsko razpravo ter sprejela proračune gradbenega, poštne in trgovskega ministristva ter je začela razpravo o proračunu gozdarskega in rudarskega ministristva. V ekspoziciji za posamezne proračune ni bilo povedano nič novega ter je bilo to vse že navedeno pri razpravi v finančnem odboru. Zato tudi o teh ekspozicijah ne poročamo.

Na zasedanju banskega sveta savske banovine je predlagal banški svetnik Juraj Kalaj, da sprejme banovinski svet enako resolucijo glede razširjenja banovinskih samouprav, kakor jo je sprejel banovinski svet vrbaske banovine. To je potrebno, ker se že osem let obljublja samouprava banovin, a še vedno ni izvedena.

V Buenos Airesu je umrl Miha Mihanič, največji jugoslovanski ladijski lastnik in eden najbogatejših Jugoslovancev. Bodi mu ohranjen časten spomin!

Na občnem zboru Zdrženja trgovcev v Subotici je bilo ugotovljeno, da so se sicer gospodarske razmere v državi zboljšale, da pa tega gospodarstvo v mestih prav nič ne čuti, in to predvsem zaradi velikih mestnih trošarin.

Na občnem zboru je prišlo do težkega konflikta med manjšino in večino ter je občni zbor odklonil predlog nadzornega odbora, da se podeli upravi združenja razrešnica. Predsednik združenja g. Nikolić bo zato zahteval, da imenuje nadzorna oblast posebno komisijo, ki naj pregleda delovanje združenja.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snaki, obleke, klobuke itd. Skrobli in svetlolika srajce, vrata, ulke in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8. Telefon št. 22-72.

Za rednega člana Srbske akademije znanosti je bil imenovan univ. prof. ljubljanske univerze dr. Radolčić.

Veliki glasbeni festival bo v Dubrovniku od 18. do 23. aprila s sodelovanjem zagrebške filharmonije, godbe kr. garde, zagrebškega kvarteta, violinista Zlatka Balokovića in drugih.

Avtomobilska razstava, ki je bila otvorjena v soboto v Beogradu, je dosegla po poročilih beograjskih listov zelo dober uspeh.

Proračun zagrebške občine predvideva skupno 290,7 milijona din izdatkov, in sicer za mestno upravo 150,1 milijona, za mestna podjetja 117,7 milijona in za razne fondacije 22,8 milijona din.

Velika obrtniška razstava, ki jo priredi Zavod za pospeševanje obrta v Zagrebu, bo v dneih od 4. do 12. junija na Zagrebškem zboru. V Beogradu je bila otvorjena poliklinika za kožne in venerične bolezni. Po svoji ureditvi spada med najmoderneje podobne ustanove srednje Evrope.

V Zagrebu je bilo lani prodanih 5038 nepremičnin v skupni vrednosti 998,2 milijona din.

Pri Iloku je začel obratovati nov premogovnik, ki daje premog najboljšo kakovost.

Posebna romunska komisija je prišla v Split, da sprejme kip pok. romunskega kralja Ferdinanda, ki ga je izdelal Meštrović.

Skupina jugoslovanskih in tujih izseljencev je odpotovala na parniku »Neptunia« v Južno Ameriko.

Banjaluca bo dobila nova poslopja za trgovsko akademijo, srednjo tehnično šolo in žensko realno gimnazijo.

Delniška družba »Spektrum« tovarna ogledal in brusilnica v Zagrebu je povečala delniško glavnico od 500.000 na 1.000.000 din z izdajo 20.000 novih delnic po 25 dinarjev.

Prvo nagrado združenja Cvijete Zuzorić za najboljšo domačo opero v znesku 20.000 din je dobil Slovenec Logar za svojo opero »Pohujšanje v dolini Šentflorjanski«.

Za predsednika Italijanske akademije je bil po smrti D'Annunzia imenovan predsednik senata Federzoni.

Nov zakon o obvezni vojni službi je bil sprejet na Poljskem. Po novem zakonu so tudi ženske zavezane vojaški službi, toda le za pomožna dela.

Moskovski proces se nadaljuje čisto v slogu prejšnjih procesov, kljub temu pa svet strmi. Buharin, največji ideolog komunistične stranke, bivši sovjetski ministristski predsednik in veleposlaniki Rikov, Rakovski, Jagoda in drugi se po vrsti obtožujejo, da so delali tudi po navodilih japonske vlade, da so bili v špijonski službi za druge države in da so delali na to, da bi Rusijo potegnili v vojno in da bi bila Rusija v njej premagana ter izgubila Ukrajinu, Belo Rusijo, Kavkaške republike in še druge pokrajine. Tudi če človek upošteva, da se vodi boj med Stalinom in skupino Trockega ter desnničarsko Stalinu nasprotno skupino Rikova že od l. 1925. in da je ta boj dobival vedno ostrejšo obliko, človek le težko razume vse sedanje samoobtožbe obtožencev iz moskovskega procesa. Res je na vse zadnje že šlo za to, kdo za zmaga in kdo izgubi glavo, vendar pa je le malo čudno, kadar človek sliši, kako so prvi boljševiški generali iskali in boju proti svojim boljševiškim tovarišem pomoč tudi fašističnih vlad. Kako se bo moskovski proces končal, o tem seveda ni dvoma. V krvavi areni bo ostal Stalin kot edini zmagovalec. Če pa bo z njim ostala kot zmagovalka tudi komunistična stranka, pa močno dvomimo. Zopet pa se je izkazala stara resnica, da revolucija požira svoje otroke. Tudi v tem pogledu se boljševistična revolucija natančno ravna po vzgledu francoske revolucije.

Režija pri moskovskem procesu ne funkcionira tako dobro kakor pri prejšnjih političnih procesih. Obtoženci presenečajo s tem, da izjavljajo drugače, kakor pa je naročeno. Tako je najprej Krestinski tajil vsako krivdo. Njegov odpor je sicer trajal le en dan, toda tudi ta kratkotrajni odpor je povedal zadosti. Ni se obnašal tako, kakor bi se moral, niti Buharin. O svoji krivdi noče nič vedeti, le to priznava, da je hotel l. 1918. vrediti Lenina, Stalina in Sverdlova. Svoje zveze s Trockim pa zanika. Še »slabše« pa se je obnašal nekdanji šef GPU Jagoda. Dejal je, da je vse umore izvrševal le na povelje Stalina. Ves sedanji proces da je aranžiran samo zato, da se Stalin oprosti vseh svojih nasprotnikov. Nič kaj dober vtis tudi ne dela to, da prihajajo iz ječ ljudje, ki pričajo proti obtožencem. Še posebno slab vtis pa dela obtožba proti trem zdravnikom, ki da so zastrupili Gorkega. Proces postaja vedno večja katastrofa za boljševiško stranko. Vkljub temu pa se pri-

pravljajo že trije novi veliki procesi, in sicer eden proti generalom, drugi proti visokim uradnikom, tretji proti sovjetskim diplomatom.

Japonski general Fujusih, komandant 103. divizije je bil obsojen na smrt in ustreljen, ker ni zatiral komunistične propagande v svoji vojski.

Hajle Selasije demantira vest angleških listov, da bi bil pripravljen sprejeti mesto vazala v Etiopiji.

Maršal Graziani je na povratku iz Etiopije prinesel Mussoliniju tudi žezlo in krono bivšega etiopskega cesarja.

Med Nemčijo in sovjetsko vlado je bil sklenjen sporazum, da se za-pro sovjetski konzulati v Nemčiji in nemški v Rusiji.

Plavalne bazene v vagonih so uvedli na pacifiški železnici na progi med New Yorkom in S. Franciscom.

Povodnji v Kaliforniji so dose-gali naprave škode že za 30 milijonov dolarjev. Nad 100 ljudi je bilo ubitih, 20.000 ljudi pa je brez strehe.

Novi ameriški bombniki morejo leteti v višini 7000 metrov nepretrgoma 11.000 km s hitrostjo 350 km na uro ter noseč s seboj 2000 kg bomb.

Trgovinski register

Nadalje so se izbrisale naslednje tvrdke:

Močnik nasl. Močnik in Fili, Celje — zaradi opustitve obrata.

»Petoviac«, usnjarska industrija d. d. na Bregu pri Ptuj, podružnica Celje, po izvršeni likvidaciji.

Anton Petek, Konjice, trg. z mešanim blagom, zaradi opustitve obrata.

Fran Leben & Co., družba z o. z. v Ljubljani — zaradi končane likvidacije.

Narodni magazin, splošno te-kstilno d. d., podružnica Ljubljana — zaradi opustitve podružnice.

Fr. Stupica sinova, trgovina z železnino na drobno in debelo v Ljubljani.

Dragotin Štruelj, carinsko posredništvo, Ljubljana, obe zaradi opustitve obrata.

»Textilia«, trg. in del. družba v Ljubljani, zaradi končane likvidacije.

Josip Urbanič, trgovina z mešanim blagom in semeni v Ljubljani.

Kajfež Josip, trgovina z vinom, Nova sela pri Kočevju.

Radio Ljubljana

Četrtek dne 10. marca. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00:

Napovedi — 13.20: Iz Mozartovega kraljestva (plošče) — 14.00: Napo-vedí — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Kolarič) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50:

10 minut zabave — 20.00: Koncert zbor »Trboveljski slavček« — 20.20: Plošče — 20.30: Oddaja za ameriški šolski radio (CBC), poje »Trboveljski slavček« — 20.45: O postanku in razvoju zbor »Trboveljski slavček« (ob 10letnici obstoja), Drago Supančič) — 21.00:

Koncert zbor »Trboveljski slavček«. Dirigent: Suligoj Avgust. Sopran solo: Rezika Koritnikova. Pri klavirju: dr. Danilo Švara — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Petek dne 11. marca. 11.00: Šolska ura: Pri piramidah (gdč. Julija Sušteršič) — 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Radijski orkester — 18.00:

Modne novosti (ga. Emi Oražem) — 18.00: Kvartet Glazunov — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Izseljeniške zanimivosti (Josip Premrov) — 20.00: Koncert Radijskega orkestra — 20.50: Plošče — 21.00:

Samospevi: gdč. Vida Rudolfova in g. Ladislav Rakovec, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek — 22.00: Napovedi, poročila — 22.30: Angleške plošče.

Nabava,

Državni rudnik Velenje razpi-suje na dan 23. marca 1938. za Prometno upravo Zabukovca neposredno pismeno pogodbo za do-bavo 1200 kg strojnega olja, 1000 kilogramov vulkanskega olja in 500 kg tovozne masti. Ostali pogoji pri podpisnem rudniku.

Direkcija drž. rudnika Velenje, dne 23. februarja 1938.

Nudi se

trgovski uradnik ali potnik

mahrovec, z vsestransko pisarniško in potniško prakso v tu-in inozemstvu, vešč slovenske, nemške, francoske in italijanske korespondence, publicist, samostojen in iniciativen itd. — Dopisi na »Trgovski list« pod »Vsestranski«.